

Passend thuisnabij onderwijs op Texel

Van solitaire voorzieningen naar een integraal onderwijskundig en organisatorisch netwerk

23 september 2013

NDE/ 127006

Behandeld door:
N.J.M. Delemarre

Fotografie DigiDaan, Stock.xchg en iStock

Inhoudsopgave

Project 101074/ Texel Toekomstvisie Onderwijs
Betreft Passend thuisnabij onderwijs

1	Inleiding	2
2	Context; demografische krimp en gezamenlijke opgave	3
2.1	De demografische krimp	3
2.2	Gezamenlijke opgave gemeente en schoolbesturen	4
3	Visie op het Texelse onderwijs; een netwerk van funderend onderwijs	5
3.1	Eén stelsel van funderend onderwijs	5
3.2	Van solitaire voorzieningen naar onderwijskundig netwerk	6
3.3	Samenwerking op inhoud	6
3.4	Samenwerking op organisatie	7
3.5	Samenwerking op huisvesting	8
4	Meetlat voorzieningenstructuur	9
5	Onderwijsvoorzieningen op Texel	12
6	Vervolg	14

1 Inleiding

Op Texel neemt het aantal kinderen de komende jaren af. Waar 10 jaar geleden jaarlijks tegen de 200 kinderen per jaar werden geboren, zijn dat er nu rond de 100. Dat betekent dat er in de toekomst op het eiland over zo'n 5 à 10 jaar rond de 900 kinderen de basisscholen bezoeken verdeeld over 9 reguliere basisscholen en 1 speciale school voor basisonderwijs op Texel (tegenover nu circa 1.100 leerlingen). Deze daling van leerlingenaantallen is voor de kleine kernen groter dan voor de basisscholen in Den Burg. Voor de kleine kernen zal sprake zijn van een daling van circa 50%, voor Den Burg zal sprake zijn van een daling van circa 25% van het aantal leerlingen. De daling van het leerlingenaantal doet zich ook voor in het voortgezet onderwijs, weliswaar later dan in het basisonderwijs. De komende 10 jaar daalt ook hier het leerlingenaantal met circa 25% (van 924 naar 700 II.).

Dat deze daling van het leerlingenaantal gevolgen heeft voor het onderwijs spreekt voor zich. Deze gevolgen hebben betrekking op de onderwijsinhoud, de organisatie van het onderwijs en natuurlijk ook de onderwijshuisvesting. Het betekent in elk geval hoge kosten voor het schoolbestuur omdat de inkomsten sneller dalen dan de kosten van het personeel, de exploitatie en de huisvesting. Voor de gemeente zal sprake zijn van een toenemende leegstand in het scholenbestand. Maar de daling van het leerlingenaantal en de demografische krimp in de breedte zal ook zichtbaar zijn in de diverse kernen.

De daling van het aantal leerlingen vraagt beleid van zowel de schoolbesturen als de gemeente. Bij ongewijzigd beleid zullen de kosten per leerling toenemen, hetgeen de exploitatie van de schoolbesturen sterk onder druk zal zetten. Bij ongewijzigd beleid is dit

financieel niet vol te houden, ingrepen zijn noodzakelijk. Ook het gevaar van versnipperde voorzieningen in het onderwijs moet worden voorkomen. Juist in de situatie van vergrijzing en ontgroening is het van groot belang dat er een toekomstbestendige voorzieningenstructuur wordt gerealiseerd. Het ontwikkelen van een visie op deze toekomstige voorzieningenstructuur voor onderwijs (primair en voortgezet) en eventueel aanvullende functies is dan ook belangrijk voor de gemeente Texel en de betrokken schoolbesturen.

Om tot een toekomstbestendige voorzieningenstructuur te komen heeft de gemeente Texel samen met de schoolbesturen van het basisonderwijs een proces in gang gezet om te zoeken naar manieren om verantwoord om te gaan met deze verwachte krimp. De schoolbesturen hebben afgesproken samen met een visie te komen op de toekomst van het onderwijs op Texel op basis waarvan samen met de gemeente een integraal huisvestingsbeleid gevoerd kan worden. Krimp zal duidelijk merkbaar zijn in de kleine kernen. Willen de schoolbesturen de Texelse kinderen de komende jaren kwalitatief goed basisonderwijs blijven bieden, dan is nodig dat alle op Texel actieve schoolbesturen hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Huisvesting is hierin niet het doel, maar ondersteunt de gezamenlijke visie en kan katalysator van de visie op het toekomstig onderwijs zijn. OSG De Hogeberg heeft haar eigen toekomstvisie waarin zij voor zoveel mogelijk Texelse leerlingen in de volle breedte (VMBO tot VWO) voortgezet onderwijs op Texel aanbiedt.

In deze visienotitie wordt een eerste aanzet gegeven voor een gezamenlijke visie op het funderend onderwijs, het onderwijs voor

kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs. Achtereenvolgens wordt er in gegaan op de context (paragraaf 2), de schoolbestuurlijke visie op het onderwijs op Texel (paragraaf 3), voorzieningen (paragraaf 4), het vervolgproces (paragraaf 5).

2 Context; demografische krimp en gezamenlijke opgave

2.1 De demografische krimp

Het leerlingenaantal in het basisonderwijs daalt de komende jaren (2013-2023)periode met circa 300 leerlingen van circa 1.100 naar 900 leerlingen. In het voortgezet onderwijs daalt het leerlingenaantal met circa 225 leerlingen (van circa 925 naar circa 700 leerlingen in de periode 2013-2023). Het wordt voor schoolbesturen hierdoor ook complexer de huidige onderwijskwaliteit te organiseren en te behouden; met minder inkomsten of middelen moet de kwaliteit in stand worden gehouden. De lasten zullen bij ongewijzigd beleid per leerling toenemen¹.

De daling van het leerlingenaantal leidt ook tot een toenemende leegstand in de verschillende basisscholen en het gebouw voor het voortgezet onderwijs. Voor het basisonderwijs is al sprake van leegstand van circa 20% (circa 15 groepsruimten op dit moment). Deze leegstand zal bij ongewijzigd beleid groeien tot 40% (meer dan 30

groepsruimten). Vanzelfsprekend zal er ook in het voortgezet onderwijs sprake zijn van een afnemende ruimtebehoefte²

De toenemende leegstand betekent ook een forse verhoging van de lasten per leerling voor de onderwijshuisvesting bij ongewijzigd beleid³. Dit geldt zowel voor de schoolbesturen als de gemeente Texel. De inkomsten zullen immers dalen terwijl de huisvestingslasten bij ongewijzigd beleid gelijk zullen blijven. Deze situatie betekent circa een verdubbeling van de lasten per leerling voor de schoolbesturen. De tekorten op de huisvesting zullen hierdoor voor de schoolbesturen groter worden. Dit geldt ook voor de gemeentelijke lasten voor de huisvesting die zijn opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan (MOP). De gemiddelde lasten per leerling zullen stijgen. Ook vanuit bekostigingsperspectief van de huisvesting voor zowel de gemeente als de schoolbesturen is ingrijpen onvermijdelijk om te komen tot een beheersbare exploitatie voor de schoolbesturen en de gemeente Texel.

Na het opstellen van de concept-visie is het advies van de Onderwijsraad 'Grenzen aan kleine scholen' verschenen. De inhoud van dit advies is daardoor niet betrokken bij het opstellen van deze visie. Het is op dit moment niet duidelijk welke onderdelen uit het advies door de Minister in wetgeving worden overgenomen. Er is door veel partijen en organisaties kritiek op het advies van de Onderwijsraad geuit. Wat wel duidelijk is dat er op termijn wijzigingen zullen plaatsvinden in de opheffingsnormen en de bekostiging van kleine

² De OSG biedt een relatief breed aanbod van onderwijs voor het aantal leerlingen van de school. Gelet op de specifieke functie en ligging van de school is dit logisch. De school kent daardoor sterk verschillende groepssamenstelling en specifiek rooster. Er kan niet zondermeer worden uitgegaan van het ruimtebehoeftemodel dat voor alle andere scholen in Nederland geldt. In eerdere besluitvorming (2003) is hier rekening meegehouden is een "Texelse Maat" voor OSG De Hogeberg geformuleerd.

¹ Zie bijlage 1 overzicht leerlingenontwikkelingen primair en voortgezet onderwijs

scholen, door het anders inzetten van de kleine scholentoeslag. De Staatsecretaris bepleit een versoepeling van de regels m.b.t. de fusietoets en de samenwerkingsschool, een optimale toepassing van wettelijke experimenteer ruimte voor maatwerkoplossingen en stelt voor dat scholen en gemeenten lokaal en regionaal samenwerken aan een goed en gevarieerd onderwijsaanbod. De Texelse visie past hier uitstekend bij en kan worden gezien als een voorloper hiervan.

2.2 Gezamenlijke opgave gemeente en schoolbesturen

Kortom, de verwachte daling van het aantal leerlingen met de daarmee samenhangende effecten voor de bekostiging en huisvesting (en natuurlijk de onderwijskwaliteit) zijn reden genoeg om te komen tot een toekomstbestendig meerjarenbeleid onderwijshuisvesting op Texel (zoals ook genoemd in de programmabegroting van de gemeente Texel). Hierin dient ook rekening te worden gehouden met het raadsprogramma en de Structuurvisie 2020 van Texel waarin leefbaarheid en vitaliteit belangrijke kernwaarden zijn. Hierin neemt onderwijs een belangrijke plaats in alsmede samenwerken en het vormen van functionele netwerken op het niveau van het eiland Texel als geheel. Hoe de schoolbesturen hier tegenaan kijken wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt. De visie op het toekomstig onderwijs op Texel wordt hierin op hoofdlijnen beschreven. De uitvoering van deze visie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeente. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijsorganisatie en nemen die verantwoordelijkheid. Echter, het is belangrijk dat deze onderwijsvisie ook ruimtelijk goed wordt ondersteund door een voorzieningenstructuur die de gezamenlijke ambities en doelstellingen van de schoolbesturen als het ware maximaal en optimaal

accommodeert. Dit vraagt ondersteuning van de gemeente in het mede vormgeven van deze voorzieningenstructuur waardoor een stevig stelsel van funderend onderwijs op Texel gegarandeerd wordt en er thuisnabij passend en zo breed mogelijk onderwijs wordt aangeboden op het eiland op scholen waarvan de gemeente de wettelijke zorgplicht voor de huisvesting heeft. Texel moet een aantrekkelijke gemeente blijven voor wonen en werken. De aanwezigheid van kwalitatief goed onderwijs is van essentieel belang voor een goede woonomgeving en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

3 Visie op het Texelse onderwijs; een netwerk van funderend onderwijs

Bovenstaande context van forse leerlingendalingen op alle scholen op Texel vraagt om actie van zowel de schoolbesturen als de gemeente Texel. Voor de schoolbesturen is daarbij het uitgangspunt dat er voor elk kind op Texel passend onderwijs is, dat zo thuisnabij mogelijk wordt aangeboden. Thuisnabij is het onderwijskundige en organisatorische devies waarvoor de schoolbesturen willen gaan in het vormgeven van het onderwijs op Texel. Schoolbesturen willen daarvoor maximaal samenwerken voor een zo hoog mogelijke kwaliteit op alle toekomstige voorzieningen. Op basis van diverse criteria zullen hierin wel afwegingen worden gemaakt met betrekking tot wel of niet behoud van voorzieningen.

3.1 Eén stelsel van funderend onderwijs

Om de ambitie inzake 'thuisnabij passend onderwijs' waar te maken gaan de schoolbesturen intensief samenwerken om het onderwijs op Texel op een onderwijskundig verantwoorde manier in stand te houden. Hierin zullen de schoolbesturen zoeken naar een verantwoorde balans tussen enerzijds het garanderen van onderwijskundige kwaliteit en anderzijds het financieel kunnen handhaven van een gespreide en bereikbare voorzieningenstructuur. De ambitie om zoveel mogelijk leerplichtige leerlingen passend onderwijs op Texel te kunnen aanbieden en de hiervoor benodigde onderwijskundige en organisatorische kwaliteit weegt hierin voor de schoolbesturen zwaarder dan het behouden van een fijnmazige voorzieningenstructuur

waarbij leerlingen 'om de hoek' onderwijs kunnen volgen. Er zijn ook grenzen aan het aanbod op Texel. Het onderwijs op Texel heeft nauwe banden met het onderwijs 'aan de overkant' om te zorgen dat indien nodig leerlingen de meest passende vorm van onderwijs op scholen buiten Texel krijgen aangeboden.

Kerngedachte van de schoolbestuurlijke samenwerking⁴ is dat er van één stelsel van funderend onderwijs op Texel waarin sprake is van gezamenlijke kennisontwikkeling, kennismanagement en kennistransfer zodat alle betrokken scholen hiervan maximaal kunnen profiteren. De kennis en kunde binnen het Texelse onderwijs wordt geoptimaliseerd voor alle scholen en voor iedereen toegankelijk gemaakt. In deze samenwerking op het gebied van onderwijskundige kennis en kunde is sprake van zowel horizontale samenwerking tussen de basisscholen onderling, maar ook van verticale samenwerking tussen de basisscholen en het voortgezet onderwijs en het speciaal basisonderwijs (Kompasschool). De synergie die hier ontstaat, is de basis voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen voor het gehele onderwijs op Texel, zowel in als buiten Den Burg. Belangrijk uitgangspunt hierin is ook de relatie van c.q. regie op de voorschoolse periode van de schoolbesturen. Om te komen tot goede doorgaande leer- en ontwikkelingslijnen is samenwerking met het peuterspeelzaalwerk en kinderopvang van groot belang. Uitgangspunt

⁴ De wijze van samenwerking wordt door de schoolbesturen nog verder onderzocht. Het ligt voor de hand daarbij aansluiting te zoeken bij het nieuwe samenwerkingsverband voor het werkgebied Kop van Noord Holland dat de schoolbesturen in het kader van de aankomende wet Passend Onderwijs oprichten. Het onderwijsinhoudelijke maatwerk voor Texel kan binnen dit samenwerkingsverband vorm krijgen. Door de gemeenteraad is verder de 'Motie van 3 juli 2013: Naar één Stichting Onderwijs Texel. Kracht, kennis en middelen bundelen' aangenomen. De kansen voor 1 stichting worden nog onderzocht. In ieder geval staat 'reguliere' regelgeving op dit moment een dergelijke stichting niet toe. Verder hechten schoolbesturen over het algemeen aan hun bestuurlijke zelfstandigheid.

is om het onderwijs op Texel gezamenlijk te versterken door het beter te doen dan nu (van goed naar beter), waarbij kwaliteit breder wordt gedefinieerd dan citoscores alleen. Het is streven is om zo lang en zoveel mogelijk kwalitatief goed onderwijs op Texel aan te bieden.

3.2 Van solitaire voorzieningen naar onderwijskundig netwerk

Kenmerkend voor de gezamenlijke ambitie is dat het funderend onderwijs van Texel op inhoud, organisatie en huisvesting een gezamenlijk netwerk vormt in plaats van solitaire en elkaar beconcurrerende voorzieningen met een eigen programmering, organisatie en huisvesting. Dit netwerk staat voor één gemeenschappelijk onderwijsbelang; passend thuisnabij onderwijs door een gezamenlijke schoolbestuurlijke verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit op Texel. Dit totaalconcept moet ook voorkomen dat ongewenste leerlingstromen gaan plaatsvinden. Organisatorisch betekent dit ook het nodige voor de gemeente Texel. In plaats van meerdere gesprekspartners met deel- en eigen belangen, hebben de schoolbesturen de ambitie te opereren als één partner, die gezamenlijk met de gemeente een stevige onderwijs-voorzieningsstructuur op Texel wil vormgeven.

3.3 Samenwerking op inhoud

De ambitie 'van thuisnabij passend en zo breed mogelijk onderwijs' betekent voor de schoolbesturen dat er programmatisch wordt samengewerkt zodat zoveel mogelijk leerlingen een passend aanbod aan onderwijs i.c. onderwijsarrangement kunnen krijgen op Texel. De samenwerking is erop gericht een excellente onderwijsstructuur op Texel te realiseren waarbij het begrip talentontwikkeling herijkt en

opnieuw wordt vormgegeven op het niveau van het gehele funderend onderwijs. Gestreefd wordt naar een complementair⁵ onderwijsaanbod van alle scholen in plaats van concurrerend onderwijsaanbod.

- *Passend onderwijs voor zoveel mogelijk kinderen*

Het onderwijsaanbod wordt door de gezamenlijke schoolbesturen zo vormgegeven dat er voor zoveel mogelijk leerlingen onderwijsarrangementen te volgen zijn die passen bij zijn/haar mogelijkheden en ambities. Ook voor het voortgezet onderwijs geldt dat er voor zoveel mogelijk leerlingen op Texel een school is die kinderen de kans biedt zich maximaal te ontwikkelen. Daarmee wordt vorm en inhoud gegeven aan passend onderwijs voor ieder Texels kind in de bredere betekenis van het woord. Deze samenwerking heeft betrekking op o.a. de profilering van de scholen en vraagt keuzes met betrekking tot het profiel van iedere afzonderlijke school. Is sprake van een basisaanbod en/of verbreding en verdieping van de onderdelen van het netwerk?

Verbreding en/of verdieping zal echter steeds in de context van het gehele netwerk aan voorzieningen worden beoordeeld. De schoolbesturen in het PO willen voorkomen dat verbreding en/of verdieping een autonome beslissing is van een individuele school en/of schoolbestuur. Belangrijk in de gezamenlijke schoolbestuurlijke afwegingen m.b.t. de profilering van de individuele scholen is dat in totaliteit er sprake is van een compleet en complementair voorzieningenaanbod waarmee op alle behoeften van de leerlingen, zowel voor die leerlingen die extra zorg nodig hebben als leerlingen die

⁵ Alle scholen bieden binnen het basisprofiel hetzelfde basis curriculum (de kerndoelen). In het breedteprofiel zijn scholen in aanpak en aanbod zowel mogelijk complementair.

extra aanbod aan kunnen, kan worden ingespeeld. In het kader van het beleid passend onderwijs zullen de schoolbesturen, gezien de specifieke positie van Texel, een “ondersteuningsplan⁶” passend onderwijs opstellen waarin gestreefd wordt naar een sluitend stelsel aan onderwijsvoorzieningen voor Texel. Het initiatief hiertoe ligt bij de schoolbesturen, maar zal in samenspraak met de gemeente worden vormgegeven gezien de relatie met de onderwijshuisvesting. De samenwerking op Texel wordt gezien als een voorbeeld voor de overige delen van het samenwerkingsverband.

3.4 Samenwerking op organisatie

De inhoudelijke ambitie met betrekking tot een sluitend onderwijsnetwerk voor zoveel mogelijk leerlingen op Texel kan alleen waargemaakt worden wanneer er sprake is van vergaande organisatorische samenwerking. Hoewel de wet- en regelgeving nog beperkingen kent om dit schoolbestuurlijk overstijgend vorm te geven, willen de betrokken schoolbesturen de samenwerking maximaal vormgeven als ware er sprake van één onderwijsorganisatie op Texel. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alle Texelse leerlingen willen de besturen ook organisatorisch vormgeven. Hiertoe hebben de besturen in het kader van de aankomende wet Passend Onderwijs besloten een nieuw samenwerkingsverband op te richten voor het werkgebied Kop van Noord Holland. De ambities en doelstellingen worden vastgelegd in het zogenaamde ondersteuningsplan, dat in Op Overeenstemming Gericht Overleg met de gemeenten wordt vastgesteld.

⁶ In het PO zal sprake zijn van een deel-ondersteuningsplan samen met 3 andere gemeenten.

Daarbij gaat het om het handhaven van een gespreid en bereikbaar voorzieningenniveau, waarin sprake is van garanties op onderwijskwaliteit en onderwijsrendement, diversiteit en identiteit in een schaalgrootte van de instellingen die dit mogelijk maken. Dit betekent gezamenlijk beleid op inhoud, organisatie en huisvesting en de hiermee gepaard gaande diverse ondersteuningsprocessen en uitvoering hiervan.

Het gaat hierbij om de horizontale en verticale samenwerking binnen het eiland en de samenwerking en afstemming met de scholen op het vaste land.

In de toekomst zullen ondersteuningsprocessen en de uitvoering daarvan anders en efficiënter worden georganiseerd. Onderstaande uitwerking kan worden gezien als voorbeelden hiervan. De exacte uitwerking moet natuurlijk nog plaatsvinden.

Voor deze organisatorische samenwerking zal in eerste instantie (in het kader van passend onderwijs) maandelijks overleg plaatsvinden op directieniveau in het overlegorgaan Texels onderwijs. In dit managementoverleg worden in de toekomst inhoudelijke en organisatorische zaken afgestemd en vastgesteld.

Naast de organisatorische samenwerking op directieniveau zullen ook de interne begeleiders van alle scholen op Texel met elkaar overleggen. Kennisontwikkeling en –uitwisseling staan centraal in dit overleg. Tevens vormt de inzet van IB-ers voor specifieke vraagstukken c.q. behoeften een belangrijk vraagstuk. Daarbij zijn de schoolbesturen van mening dat op basis van behoeften van leerlingen het mogelijk moet zijn dat IB-ers schooloverstijgend kunnen worden ingezet vanwege de specifieke deskundigheid van de betreffende IB-er. Een volgende stap in de organisatorische samenwerking is het onderzoeken van de aanstelling en inzet van vakdocenten en specialisten op specifieke gebieden (bewegingsonderwijs, muziek,

creavakken e.d.) die ook breed worden ingezet binnen het Texels onderwijs. Hierin kan ook de samenwerking worden gezocht met het voortgezet onderwijs waarbij vakdocenten VO wellicht ook ingezet kunnen worden in het primair onderwijs.

In het kader van de professionalisering willen de schoolbesturen komen tot een gezamenlijk personeels- en scholingsbeleid ter versterking van het Texelse onderwijs. Dit beleid moet mogelijkheden gaan bieden voor het enerzijds plaatsen van de juiste docent op de juiste plek (daar waar hij/zij de meeste toegevoegde waarde heeft voor de leerlingen) en anderzijds het integraal gaan scholen van personeel zodat ook in het totaal aan kwaliteiten van personeel er een sluitend aanbod aan professionaliteit is. Differentiatie en complementariteit in pedagogisch-didactische kwaliteiten is het uitgangspunt. Dit kan ook aanleiding zijn voor een gezamenlijk toelatingsbeleid en verwijzingsbeleid van leerlingen om de leerlingen bij de juiste deskundigheid te brengen die nodig is voor hun specifieke leerbehoeften. Deze ambitie vergt nader overleg met het personeel om binnen de kaders van wet- en regelgeving (cao's) ruimte te creëren voor een personeels- en scholingsbeleid dat een adequaat antwoord geeft op de inhoudelijke ambities met betrekking tot het Texelse onderwijs. Specialisatie en opleiding van personeel wordt gezamenlijk opgepakt. Uitgangspunt hierin is te komen tot een kennismanagementsysteem (integrale aanpak van kennisontwikkeling en kennistransfer).

Deze organisatorische samenwerking moet leiden tot een sluitend systeem dat zorgt dat de kwaliteit van alle toekomstige voorzieningen op Texel gewaarborgd blijft. Wanneer besloten wordt bepaalde relatief kleine voorzieningen te handhaven dan moet de organisatorische samenwerking ervoor zorgen dat de onderwijskwaliteit van ook die voorzieningen gegarandeerd is. De schoolbesturen hebben de ambitie en intentie uitgesproken om te zorgen voor een zoveel mogelijk gelijk

kwaliteitsniveau van toekomstige onderwijsvoorzieningen op Texel wat betreft programma en organisatie (inzet van specifieke deskundigheid, IB-ers, RT-ers, vakdocenten e.d.). Het surplus aan kennis en ervaring dat samen wordt opgebouwd wordt ook gebruikt om de kleinere scholen waar nodig te ondersteunen. Dit alles in relatie met aanvullende voorzieningen op het vaste land.

De samenwerking zal ook zo mogelijk in de secundaire processen worden vormgegeven. Onderzocht wordt op welke wijze de beleidsontwikkeling en -uitvoering met betrekking tot het onderwijs, het personeel, financiën, huisvesting, de communicatie e.d. versterkt kan worden door bundeling van expertise in de administraties en de stafbureaus van de schoolbesturen. Samenwerking kan zorgen voor een kostenreductie, waardoor meer middelen kunnen worden ingezet voor het onderwijs.

3.5 Samenwerking op huisvesting

Een belangrijk vraagstuk blijft de toekomstige huisvesting gezien de toenemende overcapaciteit en de daarmee gemoeide kosten voor zowel de gemeente als de schoolbesturen. De kwaliteit van het onderwijs is immers mede afhankelijk van goede huisvesting.

De schoolbesturen willen komen tot een integraal huisvestingsplan voor alle kinderen op Texel. Hierin zullen ook keuzes gemaakt worden met betrekking tot de bestaande voorzieningen op basis van diverse kwantitatieve en kwalitatieve criteria die van toepassing zijn op Texel. Het geheel aan criteria vormt een meetlat voor de afwegingen met betrekking tot het wel of niet verantwoord handhaven van de voorzieningen.

De schoolgebouwen op Texel zijn over het algemeen oud en goed bouwkundig onderhouden. Gemeente en schoolbesturen hebben hierin een gezamenlijke taak. De gebouwen zijn gebouwd naar de functionele en technische inzichten van het stichtingsmoment. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud aan de 'buitenzijde' van de schoolgebouwen. Dit onderhoud heeft betrekking op het tegengaan van de veroudering van de bestaande gebouwelementen. Voorzieningen voor functionele en technische aanpassingen aan de eisen van de tijd zijn niet opgenomen in de verordening. Modern onderwijs heeft andere functionele eisen. De bestaande indeling is monofunctioneel en weinig flexibel. Aan het binnenklimaat worden andere eisen gesteld. In het programma van eisen Frisse scholen worden verschillende ambitieniveaus t.a.v. lucht- en energetische kwalitatief aangegeven. Na 1997 zijn de schoolgebouwen aangepast ten behoeve van de groepsmaatverkleining en een aantal onderwijskundige vernieuwingen. Ondanks deze aanpassingen zijn alle gebouwen nog steeds ingericht volgens de oude en traditionele opvattingen over onderwijs, voor goed modern eigentijds onderwijs zijn de gebouwen niet optimaal.

De gemeente en de schoolbesturen willen gezamenlijk komen tot maatwerkoplossingen voor renovaties en vervangende nieuwbouw. De kosten van het functioneel aanpassen en technisch verbeteren van schoolgebouwen moet worden vergeleken met nieuwbouw. Het gaat hierbij niet alleen om de investeringskosten maar om de totale kosten over de gehele exploitatieperiode. De zgn. Total Cost of Ownership voor gemeente en schoolbesturen.

4 Meetlat voorzieningenstructuur

In de afweging met betrekking tot het wel of niet in stand houden van voorzieningen spelen meerdere criteria een rol. Op hoofdlijnen gaat het om onderstaande criteria die in mindere en meerdere mate aanwezig kunnen zijn op school. Daarnaast speelt echter ook in hoeverre deze criteria, wanneer ze onvoldoende aanwezig zijn, te verbeteren zijn op de betreffende school. Kortom, wanneer de criteria onvoldoende aanwezig zijn, kan nog niet geconcludeerd worden dat er in de toekomstige voorzieningenstructuur geen plek is voor de betreffende school. De mogelijkheid tot verbetering van het betreffende criterium (alsmede de termijn waarbinnen dit mogelijk is) vormt ook een belangrijk afwegingscriterium.

De meetlat bestaat uit de volgende criteria:

- a. pedagogische kwaliteit;
- b. didactische kwaliteit;
- c. organisatorische kwaliteit;
- d. kwaliteit van de medewerkers;
- e. kwaliteit in relatie tot maatschappelijke positionering;
- f. passend onderwijs;
- g. keuzevrijheid;
- h. brede voorzieningen;
- i. leefbaarheid;
- j. mobiliteit;
- k. financiën.

Ad. a. Pedagogische kwaliteit

De pedagogische kwaliteit heeft betrekking op de kwaliteit van de groepsprocessen en de diversiteit aan ervaringen voor leerlingen.

Belangrijke aspecten hierin zijn keuzes voor leeftijdsgenoten of dorpsgenoten, jaargroepen of combinatiegroepen (en uit hoeveel jaargroepen mag een combinatiegroep maximaal bestaan) en hieraan gerelateerd de mogelijkheden voor sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen door de aanwezigheid van vriendjes en dezelfde leeftijd.

Ad. b. Didactisch kwaliteit

Opbrengstgericht leren en passend onderwijs stellen hoge eisen aan de kwaliteiten van de leerkracht. Effectieve leerstrategieën worden gevraagd in het didactische arsenaal van docenten. Ondanks een kleinere groeps grootte kan dit vaak niet van leerkrachten op kleinere scholen worden gevraagd. De verschillen binnen (te grote) combinatiegroepen zijn soms te groot voor goed onderwijs. Wanneer de didactische kwaliteit onvoldoende is, kan het een overweging zijn om te werken met gerichte personele plaatsingen zodat de juiste man/vrouw op de juiste plek komt om garanties te geven voor goed onderwijs.

De schoolbesturen zijn van mening dat er minimaal sprake moet zijn van drie combinatiegroepen.

Ad. c. Organisatorische kwaliteit

De organisatorische kwaliteit heeft betrekking op de kwaliteit van het management of de schoolleiding en de focus van het management op de verbetering van de onderwijskwaliteit, de sturing van de organisatie en administratie. Maar het heeft ook betrekking op het organiseren van specialismen binnen de schoolorganisatie wat betreft IB-er(s), remedial teaching, vakdocenten e.d.

Ad. d. Kwaliteit medewerkers

Belangrijk kwaliteitscriterium is het personeel van een school en de sturing die hierop plaatsvindt door de schoolleiding. Dit criterium heeft betrekking op de kwaliteit van het individuele personeelslid alsook de kwaliteit van de optelsom van personeelsleden die samen het team van

de school vormen. Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een zekere disbalans in de samenstelling van het team kan overwogen worden de teamsamenstelling te wijzigen zodat de kwaliteit verbeterd wordt.

Ad. e. Kwaliteit en maatschappelijke positionering

De betrokkenheid van ouders en de gemeenschap heeft effect op de leerprestaties van leerlingen. Wanneer de school onvoldoende scoort op dit criterium kan onderzocht worden in hoeverre dit vergoot kan worden en de school versterkt kan worden als ontmoetingsplek.

Ad. f. Passend onderwijs

Zie ook paragraaf 3.1. In welke mate kan de school voorzien in het bieden van passend onderwijs voor een grote groep leerlingen?

Onderwijs voor alle leerlingen zou het uitgangspunt moeten zijn, zowel leerlingen die extra zorg nodig hebben als leerlingen die extra aanbod aankunnen (bijvoorbeeld hoogbegaafde leerlingen). Is er sprake van basisondersteuning (op drie niveaus kunnen werken in de groep) en het kunnen ondersteunen van kinderen met een specifieke enkelvoudige ondersteuningsbehoefte of heeft de school hiertoe onvoldoende mogelijkheden?

Ad. g. Keuzevrijheid

Het kunnen bieden van keuzevrijheid voor leerlingen/ouders is een belangrijk criterium voor de toekomstige voorzieningenstructuur. Keuzes met betrekking tot de herstructurering van de onderwijsvoorzieningenstructuur zullen ook rekening moeten houden met het behouden van keuzemogelijkheden voor ouders.

Ad. h. Brede voorzieningen

De schoolbesturen ambiëren de ontwikkeling van scholen tot integrale kindcentra waar ook voorschoolse voorzieningen onderdeel van uitmaken (peuterspeelzaalwerk en kinderopvang). Niet in iedere kern zal dit mogelijk zijn. Daarnaast biedt dit ook mogelijkheden om te komen tot een betere bezetting en exploitatie van de voorzieningen.

Ad. i. Leefbaarheid

De keuze voor wel of niet behouden van voorzieningen in een kern wordt ook deels bepaald door de bijdrage van de school aan de leefbaarheid van een kern. Voor de schoolbesturen is de kwaliteit van de voorzieningen belangrijker dan de lokale beschikbaarheid. Wanneer er echter sprake is van de aanwezigheid van een school of kindcentrum kan gesteld worden dat het wonen plezieriger is. De leefbaarheid van een kern staat niet gelijk aan de aanwezigheid van voorzieningen. De mate waarin echter scholen bijdragen aan de leefbaarheid kan een overweging zijn tot behoud van de voorziening.

Ad. j. Mobiliteit

Mobiliteit is een belangrijk criterium. Wanneer er goede mobiliteitsvoorzieningen zijn, bestaat er minder noodzaak om op dorpsniveau (alle) voorzieningen beschikbaar te hebben en houden. Belangrijk is dat in het vormgeven van een kwalitatieve voorzieningenstructuur voor het primair onderwijs de voorzieningen wel bereikbaar moeten zijn. Daarnaast is mobiliteit niet een vast begrip voor iedere doelgroep. Denkbaar is dat voor oudere leerlingen mobiliteit een andere betekenis heeft dan voor jongeren leerlingen. Dit criterium wordt daarom niet kwantitatief ingevuld.

Ad. k. Financiën

Een belangrijk criterium vormt de financierbaarheid van de voorzieningenstructuur. Door de daling van het aantal leerlingen nemen de inkomsten af waardoor het moeilijker wordt de huidige voorzieningenstructuur in stand te houden. De exploitatie van de school wordt complexer. Ook de gebouwexploitatie komt onder druk te staan.

Op basis van deze criteria zullen de gemeente en de schoolbesturen een aantal scenario's ontwikkelen voor de toekomstige voorzieningenstructuur op Texel. Spreiding en bereikbaarheid vormen

hierin belangrijke uitgangspunten. Daarbij wordt op voorhand geen directe relatie gelegd tussen de aanwezigheid van een onderwijsvoorziening en de leefbaarheid en vitaliteit van een kern, maar staat de kwaliteit van het onderwijs van en voor alle kinderen op Texel centraal.

5 Onderwijsvoorzieningen op Texel

De schoolbesturen en de gemeente streven naar een goede toekomstbestendige voorzieningenstructuur voor het onderwijs op Texel. Uitgangspunt is het zo lang en zoveel mogelijk waarborgen van kwalitatief goed onderwijs, nu en in de toekomst. Daarvoor wordt onder andere op basis van 'de meetlat' (hoofdstuk 4) onderzocht in welke kernen en in welke vorm bestaande scholen in stand kunnen blijven en toekomstbestendig kunnen worden gemaakt.

Het bovenstaande heeft zich vertaald in de gezamenlijke ambitie van de gemeente en de schoolbesturen om te komen tot een netwerk van onderwijsvoorzieningen voor Texel. De voorzieningen in Den Burg nemen daarbij een belangrijke plaats in, omdat vanuit Den Burg ook de scholen in de kleine kernen zullen worden ondersteund.

Vanwege de ambitie om te komen tot een netwerk van voorzieningen bestaat bij de schoolbesturen de wens om op een centrale plaats in Den Burg een onderwijscampus te realiseren. Vanuit deze campus verwachten de schoolbesturen makkelijker tot intensieve samenwerking te komen en op deze wijze het totale onderwijs inclusief de scholen in de kleine kernen het beste te kunnen ondersteunen. Binnen deze campus is het mogelijk efficiënter te werken. De campus is geen bedrijfsverzamelgebouw met afzonderlijk gehuisveste scholen. Binnen de muren van het gebouw werken de scholen intensief samen, en worden ruimten en lokalen multifunctioneel en flexibel gebruikt zonder dat de keuze vrijheid/mogelijkheid van ouders voor een bepaalde denominatie en/of onderwijsconcept in gevaar komt. Doordat alle

scholen in één gebouw gevestigd zijn, zijn de kwaliteitsverschillen in de gebouwen tussen de verschillende scholen geneutraliseerd. Daarnaast kan de groei en krimp tussen de verschillende scholen binnen het huisvestingsconcept worden opgevangen.

Een campus is een inspirerend centrum, waar kinderen van 0 tot 12 jaar alles vinden wat voor hun ontwikkeling van belang is. De schoolbesturen ambiëren een integraal kindcentrum (onderwijs, SBO, kinderopvang, BSO en mogelijk het Centrum voor Jeugd en Gezin) waarin kennisontwikkeling een centrale plek inneemt, en waar elk kind op Texel van profiteert. De scholen die onderdeel zijn van de campus werken intensief samen. In gebouw en faciliteiten, maar ook in zorg voor kinderen en ondersteuning. Vanuit het samenwerkingsverband wordt gestimuleerd dat elke school competenties ontwikkelt om een specifieke ondersteuningstaak goed te kunnen invullen in het kader van passend onderwijs. Door intensief samen te werken kunnen kinderen met een ondersteuningsvraag geholpen worden. In de eigen school, of bij een samenwerkingspartner. Dat biedt een versterking van het aanbod voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, aan de 'onderkant' maar ook voor 'meerkunners'. Vanwege de ambitie te komen tot één stelsel van funderend onderwijs is er een relatie tussen de campusontwikkeling en het voortgezet onderwijs, nabijheid van beide voorzieningen is dan een pré.

De gemeente deelt de zorgen van de schoolbesturen en onderschrijft de ambitie van de schoolbesturen om te komen tot een goede voorzieningenstructuur rond het onderwijs op Texel en wil vanuit haar wettelijke taak voor onderwijshuisvesting het onderwijs zo goed mogelijk faciliteren.

De schoolbesturen en de gemeente benutten de komende periode om te onderzoeken hoe een goede toekomstbestendige voorzieningenstructuur voor het Onderwijs op Texel kan worden gerealiseerd.

Voor Den Burg betekent dit dat de mogelijkheden voor een onderwijscampus op een centrale plaats worden onderzocht. Hierbij worden de huidige functionele en technische staat en de toekomstige onderhoudskosten van de gebouwen betrokken. Verder wordt onderzocht of kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen, BSO, Jeugdzorg, CJG en andere op kinderen gerichte zorg onderdeel kunnen worden van de campus om de inhoudelijke en ruimtelijke samenwerking en het totaalconcept zo breed mogelijk te maken.

De (financiële) kaders en consequenties die voortvloeien uit de toekomstbestendige voorzieningenstructuur voor het Onderwijs op Texel worden vastgelegd in een door de gemeenteraad vast te stellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) voor de gemeente Texel. Dit IHP richt zich zowel op de scholen in Den Burg als in de kleine kernen.

In het geval dat blijkt dat de realisatie van een onderwijscampus op een centrale plaats in Den Burg (financieel) niet haalbaar is, treden de schoolbesturen en de gemeente opnieuw in overleg. De schoolbesturen

en de gemeente zullen alsdan in de geest van deze visie onderzoeken welke alternatieven er zijn om de gezamenlijke ambitie te realiseren. Mogelijk resulteert dit in een bijstelling van deze visie.

6 Vervolg

De schoolbesturen en de gemeente Texel willen samen sterker uit de krimp komen door te investeren in de kwaliteit van het onderwijs op Texel. In passend onderwijs, dichtbij de kinderen, zodat zoveel mogelijk kinderen op het eiland vinden wat ze nodig hebben. Hiertoe zullen de gemeente en de schoolbesturen nauw samenwerken.

Bijlage 1

Texel	2009	2013	2023	2028
Leerlingen	1.393	1.116	890	834
	100	80	64	60
Groepen	62	52	44	43
	100	84	71	69

Den Burg	2009	2013	2023	2028
Leerlingen	773	726	578	540
	100	94	75	70
Groepen	34	31	26	25
	100	91	76	74

Buitendorpen	2009	2013	2023	2028
Leerlingen	620	390	312	294
	10	6	5	4
Groepen	28	21	18	18
	100	75	64	64

Leerlingen OSG De Hogeberg

Texel		2013	2023	2028
Leerlingen		924	700	668
		100	76	72
			(-224)	(-32)